

HLEDÁNÍ NEJVĚTŠÍHO NEPŘÍTELE LIDSTVA

V několika posledních příspěvcích jsem se ve značném rozsahu věnoval přesnosti (respektive nepřesnosti) nejrůznějších analytických prognóz ohledně dalšího vývoje světa IT. Mám z toho trochu špatné svědomí, neboť analytici koneckonců za nic nemůžou. Ba právě naopak – musím souhlasit s našimi předními politiky, že největšími škůdci lidstva nejsou ani tak analytici, ale novináři. Co ti všechno dokážou způsobit!

Začněme hned tím nejnázornějším (a z našeho hlediska nejbližším) příkladem. Pochybuji, že by se mezi čtenáři Chipu našel někdo, kdo by nečetl či neslyšel o tzv. prolomení elektronického podpisu českými počítačovými odborníky. Samozřejmě nechci tím znehodnocovat příspěvek společnosti ICZ ke zvýšení bezpečnosti technologie PGP, ale podívejme se na tuto událost tak trochu z obchodního hlediska. Poměrně zajímavé zjištění pracovníků dnes už někdejší firmy DECROS bylo prezentováno na dvou (!) tiskových konferencích včetně nezbytné publicity, což společnosti ICZ vyneslo celosvětovou proslulost (světové agentury nepíšou úplně o každém). A stačilo k tomu jen pozvat pár zástupců méně kvalifikovaných médií a podat jim na talíři něco ve smyslu “elektronický podpis prolomen”. Není to lepší než nějaká inzerce? Úspěch zaručen! Dnes zná ICZ každý, a není třeba kvůli tomu nákladně inzerovat.

(Pravda, ne vždy to docela vyjde. Zpráva o unikátním windows-linuxovém viru Win32.Lux zapadla dříve, než se stačila prodat na titulní strany.)

Podobné postupy pochopitelně nejsou českým vynálezem. Mnohem větší nevoli odborné veřejnosti vzbudila březnová vlna tiskových zpráv antivirových firem, které se začaly předhánět v tom, že objevily první viry na platformě PalmOS, a okamžitě k nim nabídly antivirové nástroje. Teprve poté totiž vyšlo najevo, že zmíněné viry se vlastně vyskytovaly jen v laboratorním prostředí a že mezi běžné uživatele nikdy nepronikly (a vzhledem k existenci zmíněných antivirů snad ani neproniknou). Námitka zní tedy jasně – tato ohlášení sloužila jen k veřejné prezentaci jednotlivých antivirových firem, a naopak mohla případné tvůrce virů upozornit na to, že napadat lze i kapesní počítače. Mnohokrát děkujeme!

Antivirové programy jsou pochopitelně velmi užitečné a potřebné. Velmi rád bych se však dočkal nějakých programů “antipírárových” (tj. anti-PR). Nevíte o nějakém?

Trocha dobročinnosti

Pátrání po největším nepříteli lidstva nás tedy zavedlo od novinářů k oblasti public relations (PR). I zde jsme však možná na špatné stopě. Publicita může někdy vést ke zcela bohuželnému účelu a z tohoto hlediska nelze než plně schvalovat projekt Intel Philanthropic Peer-to-Peer Program, což je jakási obdoba populárního programu SETI@Home, kdy miliony počítačů po celém světě hledaly mimozemšťany. Tentokrát nás organizátoři vyzývají k tomu, abychom své počítače nechali v nevyužitém čase modelovat reakce molekulárních struktur na různé podněty. Cílem je najít lék na leukémii, výhledově i na jiné formy rakoviny. Automaticky se nabízí podezření, že Intel sleduje sponzoringem tohoto projektu (hlavními organizátory jsou univerzita v Oxfordu a americká Národní nadace pro výzkum rakoviny) vlastní zviditelnění. Je třeba však upozornit na skutečnost, že syn i vnuk intelovského šéfa Craiga Baretta jsou postiženi rakovinou, takže pohnutky nemusí být v tomto případě ryze komerční. Koneckonců je vždy lepší hledat lék na rakovinu (další potenciální největší nepřítel lidstva) než pátrat po ufonech. Nefilantropické pohnutky bych čekal spíše u firmy United Devices, která zajišťuje logistiku celého projektu; sice bezplatně, ale jistě získá velmi cenné know-how v oblasti technologií peer-to-peer.

A zase Microsoft...

Samozřejmě když už hledáme největšího nepřítele lidstva, nesmíme zapomenout na Microsoft, který je mnoha uživateli za největšího nepřítele považován. Mimochodem Microsoft má v dnešním světě zcela unikátní postavení – nepoužívá PR firmy k tomu, aby o něm dávaly světu vědět, ale k

tomu, aby "žehlily" (resp. aby uváděly informace na pravou míru). O Microsoftu prostě psát musíme, ať už chceme nebo ne.

Poněkud překvapivě se nestalo nic nového ohledně antimonopolního procesu (že by Březen, měsíc internetu = Březen, měsíc bez Microsoftu?). Zato opět vstoupili na scénu hackeři, kteří ukradli u Verisignu certifikáty patřící Microsoftu. Ten okamžitě povolal do akce FBI (jak už se poslední dobou stává pravidlem). Takže v podstatě zase nic nového. Viník neznámý, škoda minimální, publicita veliká.

Zatímco televizní diváci zhlíželi tyto zprávy, on-line komunita žila něčím docela jiným: Bill Gates koncem března představil iniciativu HailStorm, další část svého projektu .NET. Nehledě na to, že samotný princip .NET představuje faktické uznání vize "the network is the computer", protežované před lety tehdejšími i dnešními konkurenty Microsoftu, tj. společnostmi Sun a Oracle (Bill Gates tehdy prohlašoval, že svého stolního počítače se nikdo dobrovolně nevzdá), musím říci, že nevím, co mám vlastně od projektu .NET očekávat. Daleko větší ohlas však vzbudily licenční podmínky vztahující se na službu PassPort.

Aby bylo jasno – PassPort je vlastně jakýmsi systémem "single sign-on" pro využívání služeb sítě společnosti Microsoft. Poskytovateli prostě umožníte, aby si vaše údaje uložil na svém serveru, a na oplátku vás už žádný ze serverů participujících na službě PassPort nebude "legitimovat", neboť si potřebné informace získá jinde.

Služba to je jistě užitečná, nicméně příslušné licenční podmínky mohou vzbuzovat vážné obavy. Některé informační servery na přelomu března a dubna publikovaly pasáže z licenční smlouvy týkající se této služby a zpočátku to vypadalo, že jde o aprílový žertík. Přistoupíte-li na tyto podmínky, zavazujete se mj. k tomu, že "poskytujete společnosti Microsoft a jejím sesterským společnostem povolení k následujícím činnostem: 1. používat, upravovat, kopírovat, distribuovat, předávat, veřejně vystavovat, veřejně provádět, reprodukovat, publikovat, sublicencovat, přenášet nebo prodávat jakékoli takové komunikace a vytvářet z nich odvozená díla; 2. sublicencovat třetí straně neomezená práva k provádění kterýchkoli předchozích práv udělených ve vztahu k těmto komunikacím; 3. publikovat vaše jméno v souvislosti s kteroukoli takovouto komunikací..."

Bohužel nešlo o apríl. Podoba licenčních podmínek se pravděpodobně změní, ale PR zastoupení Microsoftu po celém světě se zřejmě ještě hodně zapotí.

A Linux

Také Microsoft má své nepřátele; největšími jsou zřejmě softwaroví piráti a Linux. Piráty nechme zatím na pokoji a podívejme se na Linux.

Obavám Microsoftu se nelze divit. Red Hat je už na prahu ziskovosti (viz finanční výsledky), německá firma SuSE na CeBITu oznámila, že se přehoupne do černých čísel během 12 měsíců, a ani ostatním linuxovým firmám se vzhledem k jejich vývojovému stadiu nevede špatně. Mimochodem – společnost Caldera dokončila pohlcení větší části firmy SCO a nyní vystupuje pod názvem Caldera International (jak je vidět, ke vzniku mezinárodní společnosti podle Američanů stačí, když se sloučí firma z Kalifornie s firmou z Utahu).

Bude zajímavé sledovat, zda se Linux vydá cestou někdejšího Unixu směrem k přehršlí navzájem nekompatibilních systémů, popř. zda dojde ke konsolidaci do několika hlavních distribucí. Druhá možnost se jeví jako velmi pravděpodobná, zvláště po letošním CeBITu, kde byla prezentována řada zajímavých čísel. Zřejmě nejzajímavějším srovnáním bylo relativní zastoupení jednotlivých linuxových distribucí na celkovém trhu. Výsledky můžete vidět na přiloženém grafu. Velmi zajímavé je postavení u nás relativně neznámé distribuce Mandrake (ta je údajně silná zejména ve Francii) a propad Corelu, který se snažil protlačit Linux na obyčejné stolní systémy.

V souvislosti s Linuxem nelze pominout ještě jednu pikantnost – letecký gigant Boeing si v březnu pořídil "superpočítač" založený na 96 procesorech AMD a systému Linux. Podrobnější specifikace systému se mi bohužel nepodařilo získat, ale lze předpokládat, že počítač bude modelovat úlohy z oblasti konečných prvků. Jistě je jedno – Intel dostal v tomto případě na frak.

Ostatní

Jiné firmy mají pochopitelně jiné nepřátele. U Xeroxu například asi nemají v lásce auditory, kteří se jim už zase hrabou v papírech a hledají nesrovnalosti. Kvůli tomu musel Xerox posunout finální uzávěrku fiskálního roku 2000. Veškeré kroky, které společnost nedávno podnikla s cílem uklidnit investory, tak přicházejí vniveč a agentura S & P už Xeroxu pohrozila, že jej zařadí do úvěrové kategorie "junk" (což by znamenalo, že cenné papíry Xeroxu budou mít jen o něco větší cenu než cenu papíru, na němž jsou vytištěny).

Novell si na bývalého výkonného ředitele Erica Schmidta nemůže příliš stěžovat – vyvedl

společnost z nejhoršího a v březnu ji svému nástupci zanechal v celkem přijatelném stavu. Je však pravda, že konzultační firma Cambridge Technology, kterou Novell v březnu za 27 milionů USD koupil, představuje jinou oblast podnikání, a pokud se potvrdí předpoklady, že Cambridge představuje takřka polovinu obrátu celého Novellu, můžeme Novell z našeho zorného úhlu vyřadit. KPMG nebo PWC koneckonců taky nesledujeme. Ericu Schmidovi se po Novellu příliš nestýská, neboť ještě týž měsíc byl jmenován předsedou správní rady populárního internetového vyhledávače Google.

Lidský faktor?

V hledání největšího nepřítele lidstva jsme tedy příliš neuspěli. Máme ještě poslední možnost – samotné lidstvo. Zdá se totiž, že největší noční můrou počítačových firem jsou uživatelé, kteří zkrátka nenakupují tolik, kolik by měli.

Analytická firma Dataquest koncem března zveřejnila prognózu, podle níž se prodej PC v letošním roce opět zpomalí. Merrill Lynch dokonce předpovídá pokles ve výši 2,8 %. Je sice pravda, že nejde ještě o klasickou recesi (možná), ale přinejmenším v USA prodej počítačů ve srovnání s loňskem poklesne. Vzhledem k významu americké ekonomiky lze čekat, že se tento propad promítne do fungování většiny světových počítačových firem.

Co to bude znamenat? Z hlediska uživatele pozitivum – ceny nebudou stoupat, spíše klesat. Na druhé straně je docela pravděpodobné, že sektor výrobců PC bude muset projít podobnou konsolidací, jakou prošli výrobci disků nebo grafických karet. Mnozí větší zákazníci si pak budou muset hledat nové dodavatele. Drobní uživatelé – jásejte, firemní nákupčí – plačte. Nebo to bude jinak?

Vždyť jsou to koneckonců jen analytici...

Karel Stachovec / karel.stachovec@europe.com

Tento přehled byl připravován na začátku dubna. To přímo svádělo k tomu, aby byl věnován ohledu za prvním čtvrtletím, zvláště pak, když šlo o období, které se zřejmě výrazně podepíše na celém průběhu letošního roku. Časy jsou zkrátka zlé a nevypadá to, že by se situace v dohledné době zlepšila – už i ti optimističtější analytici, kteří původně předpovídali prognózy na přelom druhého a třetího kvartálu, postupně své prognózy přesouvají směrem ke konci roku.

Celkovou situaci nejlépe dokresluje skutečnost, že Chipem sledovaný technologický index Nasdaq ztratil v průběhu prvního kvartálu téměř třetinu své lednové hodnoty a propadl se na nejnižší úroveň od podzimu 1998. Průměr naštěstí trochu vylepšily neamerické firmy, takže celková bilance už tak tristně nevypadá – průměrný propad v kapitálové hodnotě činil jen něco málo přes pět procent. To ale jen proto, že jsme demokratičtí a přisuzujeme firmě Nvidia stejnou váhu jako například Microsoftu.

Podoba první trojice dnešního žebříčku je vůbec velmi zajímavá. Drtivá většina hardwarových firem si stěžuje na ekonomickou recesi a na mizerný odbyt PC, ale špičce přitom vévodí zrovna firmy Nvidia, Via Technology a Western Digital, které jsou se světem PC neodmyslitelně spjaty. Pravda, zisk firmy Nvidia je do značné míry způsoben její účastí na redmondském projektu Xbox (Nvidia bude dodávat grafické čipy), ale přesto nelze čekat, že by se ekonomické postavení těchto výrobců mělo nějak zásadně lišit od jiných dodavatelů komponent. Via koneckonců předpovídá pokles odbytu (což znamená, že nedávné naděje na oživení poptávky byly liché) a osud herních konzol Xbox je v případě firmy Nvidia stále poněkud nejistý. Za skutečného vítěze bychom tedy mohli vyhlásit výrobce pevných disků, neboť Maxtor si v prvním kvartále polepšil o třetinu a Seagate jakožto ryze soukromá firma čísla nezveřejňuje. Zdá se, že konsolidace trhu je v oblasti pevných disků u konce.

Spodní polovina tabulky potvrzuje rčení o tom, že z největších výšek se padá nejtvrději. V případě společnosti Palm stačila jen stručná krátkodobá prognóza doprovázející ohlášení hospodářských výsledků; i ta stačila na 50% propad ceny akcií. Zbývají nám pak softwarové firmy BEA Systems a Macromedia, které v tomto případě jen reprezentují celkovou situaci svých sektorů. Nedaleko od nich se totiž v souhrnném pořadí pohybují také další představitelé softwarového sektoru (Oracle, Adobe aj.). Ušetřeny nezůstaly ani dodavatelé komunikačních technologií a např. společnosti Cisco, Nokia i Ericsson dělí od poslední trojice jen několik procentních bodů.

Jaký závěr z toho vyvodit? Hardwarové akcie začaly padat jako první, nyní je následují i ostatní tituly. Uvidíme, kdo jako první zachytí tolik očekávaný a vyhlášený podzimní (resp. zimní) nástup.

Firma	2. 1.	4. 4.	Absolutní	Relativní
Nvidia	29,9375	57,625	27,6875	92,48%
Via	192	324	132	68,75%
WD	2,3125	3,85	1,5375	66,49%
BEA	53,125	20,6875	-32,4375	-61,06 %
Macromedia	54,0156	13,6875	-40,3281	-74,66 %
Palm	23,75	5,96875	-17,78125	-74,87 %

Dnešní tabulka obsahuje přehled firem, které své hospodářské výsledky publikovaly v průběhu měsíce března. Nabídka je tentokrát poněkud chudší; tradiční číselná smršť na vás čeká v příštím čísle. I v takto skromné tabulce se však dají nalézt skutečné lahůdky.

Tou největší je bezesporu řádek obsahující hospodářské výsledky "dotcomového holdingu" CMGI. Sice jsme už v minulých měsících mohli pozorovat nejrůznější krachy internetových podnikatelských záměrů, ale takto natvrdo to ještě nikdo nepředvedl. Ztráta osminásobně převyšující výši obrátu – to se skutečně nevidá příliš často. Pravda, holding musel zaúčtovat některé odpisy a vykázal nárůst obrátu, ale odpisy činily pouhých několik stovek milionů, a pokud jde o obrát, ten teď bude zřejmě klesat, mj. i proto, že CMGI musí prodávat. Uvidíme, zda ještě někdo projeví zájem o legendární AltaVistu, která stále zůstává jaksí na ocet. V tomto případě sice pochopitelně nemůžeme mluvit o tunelování, ale zkuste se vcítit do kůže těch Američanů, kteří před dvěma lety na internetové firmy vsadili... Akcie společnosti CMGI ztratily během jediného roku 95 % své hodnoty.

Společnosti 3Com a Palm, ještě poměrně nedávno součástí téhož ekonomického subjektu, opět srovnaly krok; bohužel v tom horším slova smyslu (viz komentář k vývoji cen akcií). Ani v jednom případě přitom není výhled do nejbližší budoucnosti příliš růžový a stejně jako v jiných případech lze očekávat propouštění.

Zkusme teď obrátit list a podívat se naopak na firmy, které jdou nahoru. Distribuční společnost TechData vykázala překvapivě dobré výsledky, což by mohlo znamenat, že klasické prodejní kanály rozhodně přetrvávají i nadále (i když např. konkurenční Ingram Micro i nadále hlásí jisté problémy). Také společnost Red Hat dokázala překvapit, když málem vykázala zisk – analytici to očekávali až koncem roku. Nu, co se nepovedlo teď, snad se povede příště. Zisk se nečekal ani u Corelu; v tomto případě to však bylo naopak právě proto, že společnost linuxovou cestu takřka definitivně opustila. (Potenciální vliv investic ze strany Microsoftu nechme stranou). Zajímavé jsou také výsledky Cabletronu, třeba už jen proto, že jsou úplně poslední, neboť od tohoto fiskálního roku si jednotlivé odnože vedou investice samostatně.

Jistou míru optimismu připouštějí také vyjádření představitelů firmy ATI. Ta je sice stále v útlumu, ale pro letošek se očekává alespoň částečné oživení. Stejně jako v případě výrobců pevných disků se totiž poměry na trhu s grafickými čipy do jisté míry konsolidovaly, takže společnost ATI si může říkat, že to nejhorší je už za ní; zvláště když dnes zůstává posledním vážným konkurentem firmy Nvidia. Horší už to asi opravdu nebude.

3Com	Q3/01	629	-45 %	-246	-
Adobe	Q1/01	329	+17 %	70	+8 %
ATI	Q2/01	232	-39 %	-66	-
Cabletron	Q4/01	291	+43 %	10,7	-
CMGI	Q2/01	343	+123 %	-2560	+1276 %
Corel	Q1/01	32.5	-26 %	0,5	-
Micron	Q2/01	1070	-8 %	-4,1	-
Oracle	Q3/01	2670	+9 %	583	-24 %
Palm	Q3/01	471	+73 %	9,3	-41 %
Progress	Q1/01	60.2	-16 %	2,0	-78 %
Red Hat	Q4/01	27.0	+106 %	-0,6	-89 %
TechData	Q4/01	5320	+11 %	-52,7	+42 %